ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОТОКОЛІВ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ

ТУНІЙ Віталій Григорович - адвокат

УДК 343.14
DOI: https://doi.org/10.71404/NP.2022.1.44

У статті автором зазначено про особливості дослідження протоколів слідчих (розшукових) дій у межах судового провадження та визначено їх місце й значення в системі доказування у кримінальному процесі. Обґрунтовано, що на стадії судового розгляду протоколи слідчих (розшукових) дій набувають статусу ключових джерел доказів, оскільки саме через них суд отримує документальне відображення перебігу, змісту та результатів дій, спрямованих на збирання доказової інформації під час досудового розслідування. Наголошено, що доказова сила таких протоколів безпосередньо залежить від дотримання вимог кримінального процесуального законодавства щодо їх форми, змісту та порядку складання, а також від відповідності зафіксованих у них відомостей реальним обставинам кримінального провадження.

Акцентовано увагу на тому, що в судовому процесі протоколи підлягають всебічному та безпосередньому дослідженню з боку суду і сторін кримінального провадження, зокрема шляхом перевірки дотримання процесуальних прав учасників слідчих (розшукових) дій, наявності необхідних реквізитів, узгодженості змісту протоколу з додатками до нього (аудіо-, відеозаписами, фотоматеріалами), а також відсутності ознак формального чи змістовного викривлення зафіксованої інформації. Доведено, що виявлення істотних порушень під час складання протоколу може стати підставою для визнання його недопустимим доказом, що суттєво впливає на хід і результати судового розгляду.

Зроблено висновок, що дослідження протоколів слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій у суді виконує подвійну функцію: з одного боку, воно забезпечує реалізацію змагального процесу доказування між сторонами, а з іншого – слугує важливою гарантією дотримання принципів справедливого судового розгляду, зокрема презумпції невинуватості, права на захист і вимог належної процесуальної форми. Це зумовлює необхідність підвищення якості протоколювання та посилення ролі судового контролю за допустимістю доказів у кримінальному провадженні.

Ключові слова: протокол, доказування, суд, допустимість, достовірність, змагальність, законність, гарантії, права, процедура.

Постановка проблеми

У сучасних умовах розвитку кримінального судочинства протоколи слідчих (розшукових) дій відіграють ключову роль у механізмі доказування, оскільки саме вони виступають основними письмовими носіями інформації про перебіг і результати процесуальних дій, здійснених на стадії досудового розслідування. У межах судового провадження такі протоколи стають предметом безпосереднього дослідження та оцінки судом, а їх зміст і форма істотно впливають на встановлення фактичних обставин кримінального правопорушення та ухвалення законного й обґрунтованого судового рішення. Водночас практика судового розгляду свідчить про наявність значної кількості проблем, пов'язаних із перевіркою

допустимості, достовірності та належності відомостей, зафіксованих у протоколах слідчих (розшукових) дій. Нерідко в суді виявляються порушення вимог кримінального процесуального закону щодо порядку складання протоколів, забезпечення прав учасників процесу, узгодженості між письмовим текстом протоколу та додатками до нього, що зумовлює сумніви у доказовій цінності відповідних документів. Такі недоліки призводять до визнання протоколів недопустимими доказами, ускладнюють реалізацію принципу змагальності сторін, негативно позначаються на ефективності судового контролю та можуть стати підставою для порушення прав і свобод людини. За цих умов особливої актуальності набуває проблема з'ясування особливостей дослідження протоколів слідчих (розшукових) дій у судовому процесі, визначення критеріїв їх оцінки та ролі суду в забезпеченні балансу між інтересами кримінального переслідування й захистом прав особи.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми

Окремі питання процесуальної форми та доказування, оцінки письмових джерел доказів, судового контролю за дотриманням прав учасників під час проведення слідчих (розшукових) дій, а також наслідків порушення вимог протоколювання висвітлювалися у працях таких учених, як В. П. Колмаков, М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, В. І. Тертишник, О. М. Капліна, І. В. Гловюк, М. А. Погорецький, В. В. Навроцька, І. Б. Михайловська, А. В. Письменний, О. В. Баулін, М. Є. Шумило, О. Ю. Татаров та інші. У наукових працях зазначених авторів акцентовано увагу на вимогах до форми і змісту протоколів, їх ролі в забезпеченні змагальності та реалізації права на захист, а також на практичних підходах до перевірки в суді відповідності протоколу фактичним обставинам і дотримання процесуальних гарантій. Водночас аналіз стану наукових досліджень засвідчує, що попри наявність значного теоретичного доробку, недостатньо системно опрацьованими залишаються питання саме судового дослідження протоколів слідчих (розшукових) дій: зокрема, співвідношення протоколу з технічними носіями фіксації (аудіо-, відеозаписом) при перевірці достовірності, а також визначення меж процесуального реагування суду на дефекти протоколу залежно від їх істотності та впливу на права учасників і справедливість судового розгляду.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» судову владу реалізують професійні судді та, у визначених законом випадках, присяжні шляхом здійснення правосуддя в рамках відповідних судових процедур. У ст. 5 цього ж Закону зазначається, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами та відповідно до визначених законом процедур судочинства [12]. Як слушно зазначив Д. П. Письменний, функція правосуддя є визначальною, оскільки органи судової влади розглядають по суті всі правові конфлікти у порядку кримінального та інших видів судочинства. Зміст кримінального судочинства полягає у розгляді в судових засіданнях кримінальних справ (проваджень) і застосуванні встановлених КК України заходів кримінального покарання до осіб, винних у вчиненні злочину, або виправдання осіб, які не вчиняли злочинів (кримінальних правопорушень) і не є винними у пред'явленому їм обвинуваченні [11, с. 383].

На аргументовану думку Ю. М. Мирошниченко, судовий розгляд може бути ефективним лише за умови його належної підготовки шляхом прийняття організаційно-тактичних рішень, планування судового розгляду, інформаційною базою якого є матеріали досудового розслідування [10].

Після надсилання кримінального провадження (обвинувального акту), суд має вирішити низку питань, які забезпечують необхідні умови для правильного розгляду провадження в судовому засіданні та реалізації прав сторін, зокрема, суд вирішує питання, пов'язані з підготовкою до судового розгляду, а саме: визначення дати та місця проведення судового розгляду; з'ясування, у відкритому чи закритому судовому засіданні необхідно здійснювати судовий роз-

гляд; з'ясування питання про склад осіб, які братимуть участь у судовому розгляді; визначення судом процесуального статусу особи (за необхідності); розгляд клопотань учасників судового провадження (про здійснення судового виклику певних осіб до суду для допиту та витребування певних речей чи документів); вчинення інших дій, необхідних для підготовки до судового розгляду. та забезпечення належних організаційних умов для його проведення [8; 3, с. 47–48].

Відповідно до ст. 110 КПК України судові рішення приймаються у формі ухвали, вироку та постанови. Однак, очевидно, що в усіх таких судових актах розглядаються питання, які стосуються не тільки наявності або відсутності юридично значущих обставин, за яких є можливість вчинення певних правових дій, але й вказується рішення про саму дію. Таким чином, судові рішення містять в описовій частині відповіді на запитання: що встановлено, а в резолютивній частині – як треба діяти для досягнення поставленої мети (наприклад, «закрити кримінальне провадження»; «призначити судовий розгляд»). Проте, у будь-якому разі законність, обґрунтованість та вмотивованість рішень суду в стадії підготовчого провадження обумовлюється дотриманням процесуального порядку їх постановлення. ЄСПЛ у рішенні «Єлисей Узун і Андоні проти Румунії» надав таке роз'яснення ознаки мотивування судового рішення: «Конвенція про захист прав і основоположних свобод» п. 1 ст. 6 зобов'язує суди вмотивовувати свої рішення. Але, дану вимогу не слід розуміти як таку, що вимагає детальної відповіді на кожний аргумент. Ступень застосування цього обов'язку може змінюватися залежно від характеру рішення. Більше того, необхідно враховувати, зокрема, різноманітність доводів з якими сторона у справі може звернутися до суду, та відмінності, що існують у договірних державах стосовно встановлених законом положень, звичаєвих норм, правових висновків, та викладення і підготовки судових рішень. Ось чому питання про те, чи виконав суд обов'язок умотивувати своє рішення, як того вимагає стаття 6 Конвенції, можливо вирішити лише з обставин відповідної справи» [13].

Зі змісту ст. 314 КПК України випливає, що законодавець не передбачив суттєвих особливостей для проведення підготовчого судового засідання в кримінальному провадженні, а визначений строк, протягом якого має відбутися таке засідання, на відміну від норм ст. 241 КПК України (в редакції від 1960 р.), яким було передбачено, що «справа повинна бути призначена до попереднього розгляду не пізніше 10 діб, а у разі складності справи – не пізніше 30 діб з дня надходження до суду, передбачає лише 5 днів [7]. Водночас, аналіз ст. 314–317 КПК України дає підстави стверджувати, що прямих повноважень щодо дослідження доказів стосовно відповідності їх вимогам допустимості на етапі підготовчого провадження суд не має. За логікою законодавця на цьому етапі суд ще не може досліджувати цей факт. В ч. 4 ст. 291 КПК України міститься категоричний припис, за яким надання суду разом з обвинувальним актом і додатків до нього також інших документів до початку судового розгляду забороняється. По суті, здійснюючи підготовче провадження, суд повинен вирішити низку організаційних питань, залишаючись при цьому відстороненим від дослідження основного – питання вини особи. Запровадження такого порядку має за мету запобігання формуванню у судді попереднього висновку [7].

Надалі, в призначений для судового розгляду час головуючий відкриває судове засідання і оголошує про розгляд кримінального провадження. Секретар судового засідання доповідає суду, хто з учасників судового провадження, викликаних та повідомлених осіб прибув у судове засідання, встановлює їх особи, перевіряє повноваження захисників і представників, з'ясовує, чи вручено судові виклики та повідомлення тим, хто не прибув, і повідомляє причини їх неприбуття, якщо вони відомі. Перевірка явки та з'ясування причин неявки до суду відсутніх проводиться секретарем судового засідання або судовим розпорядником ще до відкриття судового засідання і після цього доповідається суду [6, с. 549].

У кримінальному судочинстві доказування є ключовим елементом, що забезпечує реалізацію принципу верховенства права

та справедливості. Центральним аспектом у процесі доказування виступає дослідження доказів – частина судового розгляду, коли суд разом із учасниками процесу безпосередньо знайомиться з кожним доказом, з'ясовує його зміст, перевіряє достовірність та допустимість [7]. Дослідження не можна відокремити від наступного етапу – оцінки доказів, яка полягає в наданні кожному доказу певної доказової сили. Відповідно до ст. 94 КПК України, суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів. Такий підхід в теорії відомий як принцип вільної оцінки доказів, що враховує сукупність факторів: логічну узгодженість, достовірність, законність отримання, відповідність іншим доказам [1]. Процедура дослідження залежить від типу доказу. Наприклад, допит свідка проводиться спочатку стороною, яка заявила його, а потім – опонентом; висновок експерта заслуховується з можливістю поставлення додаткових питань; речовий доказ оглядається в залі суду або за місцем його знаходження. У свою чергу, дослідження протоколів слідчих (розшукових) дій у судовому процесі теж є важливим етапом судового розгляду, адже ці документи служать основними джерелами доказів у кримінальних провадженнях і можуть істотно вплинути на рішення суду. Протоколи слідчих (розшукових) дій, такі як допити, обшуки, огляди місця події, проведення слідчих експериментів і інших слідчих (розшукових) та процесуальних дій, є офіційними документами, що фіксують обставини та відомості, здобуті в ході досудового розслідування. Оскільки ці документи можуть бути використані як джерела доказів у суді, вони відіграють важливу роль у встановленні істини.

1. *Оголошення протоколу.*

У процесі судового розгляду дослідження протоколу починається з його оголошення судом або за клопотанням однієї зі сторін (офіційне ознайомлення учасників судового процесу з письмовим доказом, яким є протокол слідчої (розшукової) дії). У разі необхідності оголошення може бути повним або частковим, з урахуванням значення інформації для встановлення обставин кримінального провадження. Процедура оголошення протоколу також має на меті створення належного кримінального процесуального підґрунтя для подальшого обговорення, перевірки допустимості, достовірності та належності такого доказу. Зокрема, після оголошення документа сторони мають право надавати коментарі, заявляти зауваження, ставити під сумнів достовірність або законність отримання відповідних доказів, а також долучати додаткові матеріали на їх підтвердження чи спростування. Тобто, оголошення протоколу є не лише технічним етапом, а важливим елементом судової оцінки письмових доказів, який прямо впливає на об'єктивність і законність майбутнього судового рішення.

2. *Аналіз змісту та перевірка допустимості.*

У межах кримінального провадження питання допустимості доказів має вирішальне значення, адже саме на підставі сукупності належних, допустимих та достовірних доказів суд формує власне переконання про винуватість чи невинуватість особи. Докази можуть бути визнані недопустимими з низки причин, що пов'язані, передусім, з порушенням встановлених законом процедур або фундаментальних прав учасників процесу. Законодавець чітко закріплює, що докази, здобуті з істотним порушенням кримінального процесуального закону, не мають юридичної сили.

У розрізі цього, варто додати, що на виконання основних міжнародних документів у сфері захисту прав людини в ч. 2 ст. 3 Конституції України визначено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [5]. Побудова правової країни передбачає наявність фундаментальної і стабільної системи законодавства, що забезпечує захист прав і законних інтересів особи одночасно з вирішенням завдань боротьби зі злочинністю [14]. У формально-юридичному значенні, суд можна вважати єдиним суб'єктом забезпечення законності [9, с. 122].

Згідно з цим, після оголошення протоколу суд зобов'язаний встановити, чи було

дотримано кримінальних процесуальних вимог при його складенні. Зокрема, перевіряється: 1) наявність реквізитів та підписів відповідних осіб; 2) дотримання прав учасників слідчої (розшукової) дії (зокрема, права на захист); 3) дотримання мовного режиму; 4) відсутність ознак тиску або фальсифікації тощо. У разі виявлення істотних порушень вимог закону сторона захисту або обвинувачення може клопотати про визнання такого протоколу недопустимим доказом згідно зі ст. 87 КПК України [7]. Розглянемо детальніше перелічені обставини, які слугують підставою для визнання доказів недопустимими.

Так, один із найпоширеніших аспектів недопустимості доказів стосується порушення процесуальних прав особи. Наприклад, якщо під час проведення слідчої (розшукової) дії не було забезпечено право підозрюваного на захисника, або ж його не було належно повідомлено про права, такі докази потенційно в зоні ризику недопустимості. Аналогічно в ситуації, якщо особа не мала можливості скористатися правом на мовний переклад чи не була ознайомлена з суттю обвинувачення – будь-які отримані внаслідок цього показання можуть визнаватися такими, що отримані з порушенням гарантій прав особи. Крім того, окрему увагу слід приділяти питанням дотримання й інших прав та свобод людини. Проведення слідчих (розшукових) дій без належного дозволу суду, зокрема обшуки, огляди, вилучення речей, а також здійснення аудіо- чи відеоконтролю без відповідної ухвали, можуть стати підставою для визнання отриманих в результаті їх проведення матеріалів недопустимими доказами. Таке порушення принципу недоторканності приватного життя прямо суперечить Конституції України та міжнародним стандартам у сфері прав людини. Згідно з цим в правозастосовній практиці суди повинні не лише формально перевіряти джерело походження доказів, але й глибоко аналізують умови та процес їх здобуття, дотримання прав кожного учасника процесу.

Поряд із цим, однією з підстав для визнання доказів недопустимими в межах кримінального провадження є також порушення принципів законності та добровільності при їх отриманні. Йдеться, зокрема, про випадки отримання доказів шляхом застосування фізичного або психологічного тиску, обману, погроз, шантажу або інших форм примусу. Такі методи суперечать не лише нормам національного кримінального процесуального права, а й міжнародним стандартам, зокрема ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), яка гарантує право на справедливий суд, а також забороні катувань, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження (стаття 3 тієї ж Конвенції) [4].

Приклади порушень включають: відсутність захисника під час допиту, відмову у праві на мовний переклад, незаконне прослуховування без відповідної ухвали слідчого судді (що порушує ст. 248 КПК України), або використання незаконно отриманої інформації в результаті приватного збору доказів із порушенням прав на недоторканність особистого життя (ст. 8 Конвенції, ст. 18 Конституції України) [5]. Крім того, судова практика, зокрема рішення Європейського суду з прав людини (справа «Яременко проти України» (2008 р.) [15], «Ібрагім та інші проти Сполученого Королівства» (2016 р.)) [2], неодноразово підтверджує, що докази, здобуті з порушенням кримінальних процесуальних прав, зокрема права на захист, не можуть бути використані в якості належного доказу вини особи.

Звернемо увагу й на те, що одним із важливих аспектів допустимості є відповідність доказу принципам логічної послідовності та об'єктивності. Так, судова практика визнає недопустимими ті докази, що суперечать здоровому глузду або здобуті з порушенням кримінальних процесуальних норм, які регламентують процедуру збирання доказів. Зокрема, якщо певний доказ не має ані прямого, ані опосередкованого зв'язку з предметом кримінального провадження, або ж його неможливо використати для встановлення істотних фактів, він підлягає виключенню з матеріалів справи як недопустимий (п. 3 ч. 3 ст. 87 КПК України) [7].

Згідно з вищезазначеним, однією з ключових особливостей дослідження протоколів слідчих (розшукових) дій у судовому про-

цесі є їх детальна перевірка на відповідність вимогам кримінального процесуального законодавства та на законність складання. Як вже зазначалось у попередньому підрозділі цього дисертаційного дослідження кримінальні процесуальні норми встановлюють чіткі вимоги щодо форми і змісту протоколів, а будь-які відхилення від встановлених стандартів можуть мати серйозні наслідки для правової оцінки таких документів. До того ж якщо основний доказ визнаний недопустимим, усі дані, отримані на його основі («плоди отруєного дерева»), також втрачають юридичну силу. Наприклад, якщо обшук, під час якого були вилучені речові докази, був проведений без належного дозволу або з порушенням процедури, то всі речі, виявлені під час такого обшуку, вважаються отриманими незаконно. Відповідно, недопустимим визнається не лише цей протокол, але й усі фактичні дані, які походять від нього [7].

3. *Судова оцінка доказу.*

На підставі всебічного дослідження суд здійснює оцінку доказової сили протоколу в контексті всіх наявних доказів у справі. Слід підкреслити, що протоколи слідчих (розшукових) дій не мають наперед визначеної сили доказу і підлягають критичному аналізу разом з іншими джерелами інформації. Судова практика засвідчує, що оцінка протоколів слідчих (розшукових) дій не обмежується лише формальним аналізом їх відповідності процесуальним нормам. Важливим аспектом є також визначення доказового значення протоколу в контексті всієї сукупності зібраних матеріалів кримінального провадження. Поділ доказів на прямі і непрямі має практичне значення, оскільки використання кожного з них у процесі доказування має свої особливості. Так, при користуванні прямими доказами вирішальне значення має встановлення достовірності того джерела, з якого одержано фактичні дані, які безпосередньо вказують на кримінальне правопорушення і осіб, що його вчинили. Встановивши за допомогою інших доказів достовірність джерела, з якого одержано прямий доказ, можна вважати головний факт доведеним. Більш складним є доказування за допомогою непрямих доказів. При доказуванні користуватися можна лише тими фактами, які є достовірними. Однак встановлення одного окремого факту не може бути достатнім для висновку про головний факт. Головний факт – це поняття збірне. Воно включає такі елементи предмета доказування, як подія кримінального правопорушення та вчинення його обвинуваченим. Залежно від того, які обставини встановлює той чи інший доказ, він може бути прямим в одному випадку і непрямим у другому. Якщо виникають суперечності або є підстави вважати, що протокол складено з порушенням прав учасників чи з викривленням обставин, це може мати істотний вплив на подальший хід провадження. У зв'язку з чим, вивчення протоколу у судовому процесі потребує від суду глибокого аналізу, уважності до дрібних деталей і критичного мислення. Лише за таких умов можливо забезпечити справедливість судового розгляду та дотримання принципу верховенства права.

Завершення дослідження протоколу слідчої (розшукової) дії полягає у тому, що суд повинен надати мотивовану оцінку цьому доказу у вироку або ухвалі, відповідно до вимог ст. 373 КПК України. Якщо сторони надали зауваження або заявили про фальсифікацію чи інші порушення, суд зобов'язаний перевірити ці обставини та відобразити свою позицію у рішенні [16, с. 167]. У випадках визначених КПК України, апеляційний суд має право повторно дослідити обставини, встановлені під час кримінального провадження. Оцінка протоколів слідчих (розшукових) дій в апеляційному провадженні повинна здійснюватися з урахуванням принципів допустимості, достовірності та належності доказів. Апеляційний суд зобов'язаний забезпечити повне та об'єктивне дослідження всіх доказів, включаючи протоколи слідчих (розшукових) дій, для прийняття законного та обґрунтованого рішення. Недотримання цих вимог може призвести до скасування рішень апеляційної інстанції в касаційному порядку.

Висновки

Дослідження протоколів слідчих (розшукових) дій у судовому процесі становить

важливу складову оцінки доказів, що прямо впливає на встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні. Здійснення аналізу таких протоколів вимагає ретельного дотримання кримінальних процесуальних норм, які регламентують їх складання, оформлення, збереження, розгляд, а також врахування прав і свобод учасників процесу. У судовій практиці особлива увага приділяється автентичності інформації, що міститься у протоколах слідчих (розшукових) дій та їх відповідності фактичним обставинам кримінального провадження. Підтверджено, що недоліки в оформленні або порушення процедури проведення слідчих (розшукових) дій стають підставою для визнання відповідного доказу недопустимим, що фактично вимагає від органів досудового розслідування переосмислення сформованих підходів до протоколювання, а від суду високого рівня правової оцінки. У цьому контексті протоколи виступають не лише як засіб доказування, а й важливий елемент забезпечення принципів справедливості, змагальності та законності у кримінальному процесі.

Література

1. Журавель В. А. Свобода суддів у доказуванні та її межі. *Юридична Україна*. 2019. № 4. С. 25–30.
2. Ібрагім та інші проти Сполученого Королівства: Рішення Європейського Суду з прав людини від 13 верес. 2016 р. заява № 50541/08. URL: https://first.vaks.gov.ua/wpcontent/uploads/sites/2/2021/12/Guide_Art_6_criminal_UKR.pdf
3. Калужинський О. В. Оціночна діяльність судді у підготовчому провадженні: дис....канд. юрид. наук: 12.00.09. Львів, 2015. 236 с.
4. Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04 лист. 1950 р. № 475/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Конституція України: Основний Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text
6. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін. ; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків: Право, 2013. 824 с.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text
8. Крушинський С. А. Проблеми подання доказів у стадії підготовчого провадження в суді першої інстанції. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (17). URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/484.pdf.
9. Марченко О. А. Процесуальний порядок звільнення від кримінальної відповідальності: дис. …канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2018. 309 с.
10. Мирошниченко Ю. М. Проблеми судового розгляду в кримінальному провадженні: організаційно-підготовчий аспект. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 4. С. 139–144.
11. Письменний Д. П. Суд як гарант дотримання прав і законних інтересів особи при звільненні від кримінальної відповідальності. *Незалежний суд – гарантія захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина*: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Чернівці, 30 трав. 2009 р.). Чернівці, 2009. С. 382–386.
12. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02 черв. 2016 р. № 1402-VIII. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17
13. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Єлисей Узун і Андоні проти Румунії» від 23 квіт. 2019 р. URL: https://www.echr.com.ua/translation/sprava-yelisej-uzun-i-andoni-protirumuni%D1%97-tekst-rishnnya/
14. Семененко Д. Прокурорський нагляд, судовий і відомчий контроль за застосуванням технічних засобів у кримінальному проваденні. *Право.ua*. 2020. № 2. URL: https://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2020/10/108-_Semenenko.pdf
15. Справа Яременко проти України: Рішення Європейського Суду з прав людини від 12 черв. 2008 р. № 32092/02. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_405#Text

16. Чередниченко О. В. Теорія допустимості доказів у кримінальному процесі: монографія. Харків: Право, 2021. 312 с.

FEATURES OF THE STUDY OF PROTOCOLS OF INVESTIGATIVE (DETECTIVE) ACTIONS IN COURT PROCEEDINGS

The author of the article notes the features of the study of protocols of investigative (detective) actions within the framework of court proceedings and determines their place and significance in the system of evidence in criminal proceedings. It is substantiated that at the stage of trial, protocols of investigative (detective) actions acquire the status of key sources of evidence, since it is through them that the court receives a documentary reflection of the course, content and results of actions aimed at collecting evidentiary information during the pre-trial investigation. It is emphasized that the evidentiary force of such protocols directly depends on compliance with the requirements of criminal procedural legislation regarding their form, content and procedure for compilation, as well as on the correspondence of the information recorded in them to the real circumstances of criminal proceedings.

It is emphasized that in the judicial process, the protocols are subject to comprehensive and direct examination by the court and the parties to the criminal proceedings, in particular by checking the observance of the procedural rights of the participants in the investigative (search) actions, the presence of the necessary details, the consistency of the content of the protocol with the annexes to it (audio, video recordings, photographic materials), as well as the absence of signs of formal or substantive distortion of the recorded information. It is proven that the detection of significant violations during the preparation of the protocol may be the basis for recognizing it as inadmissible evidence, which significantly affects the course and results of the trial.

It is concluded that the examination of the protocols of investigative (search) and other procedural actions in court performs a dual function: on the one hand, it ensures the implementation of the adversarial process of evidence between the parties, and on the other hand, it serves as an important guarantee of compliance with the principles of a fair trial, in particular the presumption of innocence, the right to defense and the requirements of due process. This necessitates the need to improve the quality of recording and strengthen the role of judicial control over the admissibility of evidence in criminal proceedings.

Keywords: *record, evidence, court, admissibility, reliability, adversarial, legality, guarantees, rights, procedure.*